

Svenska Orienteringsförbundets strategi för elitutvecklingsmiljöer

Svenska Orienteringsförbundet (SOFT) har till uppgift att främja, utveckla och administrera den svenska orienteringsidrotten och att företräda denna nationellt och internationellt. Förbundet omfattar följande orienteringsidrotter: Orienteringslöpning (OL), Precisionsorientering (Pre-O), Mountainbikeorientering (MTB-O) och Skidorientering (Skid-O).

Dokumenthistorik

Version	Ändringar
2017-09-12	Uppdatering av kapitel 5, Orienteringsgymnasier inför tillstyrkansperiod 2019-2022 för NIU.
2015-01-16	Uppdatering inför dimensionering av RIG.

1. Bakgrund

Svensk Orienterings mål med världens bästa landslag över tid och att alltid konkurrera om medaljerna vid internationella mästerskap ska nås genom en hög kvalitet på landslagsaktiviteter och ett hårt och målmedvetet arbete i de utvecklingsmiljöer idrottaren befinner sig i på hemmaplan. Året har 365 dagar och varje dag ska det finnas möjlighet att utvecklas i en berikande miljö.

2. Syfte

Strategin ska tydliggöra SOFT:s väg mot målet med världens bästa landslag över tid och är ett underlag för de miljöer som har ambition att bidra till detta.

I en elitutvecklingsmiljö bör en positiv sparring etableras mellan individerna, vilket gör att alla får en möjlighet att utvecklas. Kännetecknande för miljön är att individerna ska våga satsa, känna trygghet och kunna vara flexibla. Individerna bör känna förtroende för varandra i en inspirerande miljö där de har en hög motivation och känner att de utmanas. Glädje och lust bör prägla stämningen.

Svensk orientering har många ideella, men även hel- och deltidsanställda, tränare som utvecklar verksamheten inom föreningar och olika typer av elitutvecklingsmiljöer.

SOFT bjuder årligen in till elittränarträffar med fokus på kompetenshöjning, samverkan och erfarenhetsutbyte. Dessa träffar bidrar till en kompetenshöjning av verksamma tränare, koordinatörer och instruktörer i elitutvecklingsmiljöerna och är en viktig del för att nå målet.

SOFs strävan är att det nationella perspektivet skall finnas med även på lokal nivå för att orienteringsverige tillsammans skall jobba för världens bästa landslag över tid.

3. Omfattning

Med elitutvecklingsmiljöer miljöer avses:

- Föreningarnas elitutvecklingsmiljöer
- Orienteringsgymnasier
- Postgymnasiala elitutvecklingsmiljöer
- Landslaget (www.svenskorientering.se: ”Landslag”)

En elitutvecklingsmiljö ska sträva mot:

- Tränare/koordinatorer/instruktörer med hög kompetens, så stort tjänstetrymme som möjligt samt jämn könsfördelning mellan tränare. Alla aktiva i miljön ska ha tillgång till en personlig tränare. Särskilt viktigt är det att det finns minst en person som koordinerar verksamheten, ser helheten och säkerställer samverkan med viktiga parter.
- Ett kompetensnätverk med experter inom till exempel fysisk träning, teknisk träning, mental träning och idrottsnutrition. Det ska finnas möjlighet att göra relevanta tester. Det skall även finnas ett medicinskt nätverk knutet till elitutvecklingsmiljön. Elitorienterarna bör också vara försäkrade så de kan få snabb tillgång till specialistvård.
- Samverkan med alla intressenter på platsen för elitutvecklingsmiljön, t.ex. distriktsförbund, orienteringsklubbar, universitet/högskola och dess forskning samt lokala elitidrottscentrum.
- Samverkan mellan SOFT och elitutvecklingsmiljöerna är viktig. Ambitionen är att vi inom svensk orientering, landslagsledning och alla elitutvecklingsmiljöer ska jobba mot samma mål och känna delaktighet i arbetet mot världens bästa landslag över tid.
- Hög kvalitet och en genomtänkt strategi för den dagliga träningen. Bra terräng och kartor, tillgång till kartfiler, datorer, skrivare och teknisk utrustning för att göra kvalitativa träningar. Det behöver också finnas tillgång till bra möjligheter att rehabiliteringsträna, dessutom närhet och tillgång till gym, simhall och inomhushall med löparbanor.
- Bra sparring på träning. Många elitorienterare som sparrar mot varandra på orienteringsträningen gör att träningskvaliteten höjs. På rena konditionspass är det också bra att kunna sparras mot andra aktiva av hög klass i andra idrotter. Att åka på läger, tävlingsresor och längre vistelser utomlands för att träna och möta motstånd i andra typer av terräng är också viktigt.
- Utrymme för flexibilitet i studier och jobb. Det är väldigt viktigt för de aktiva att hinna med både träning och återhämtning på ett bra sätt och därför skall det finnas en förståelse från lärosäten och arbetsgivare så att en hundra procentig satsning är möjlig.
- En bra social situation med trivsel och glädje i vardagen, bra boende nära träningsverksamheten, skola och jobb.
- Att sätta individen i fokus för bästa möjliga utveckling över tid.

4. Föreningarnas elitutvecklingsmiljöer

En identifiering av elitklubbmiljöer är inte gjord, men ambitionen är att alla elitklubbar som vill, ska ha möjlighet att vara med i SOFTs nätverk, jobba med utvecklingsplanen som styrdokument och vara med i satsningen mot att skapa världens bästa landslag genom berikande miljöer.

Ambitionen från SOFT är att den berikande miljön skall finnas 365 dagar om året, både under landslagsaktiviteter och i den elitutvecklingsmiljö som den aktive befinner sig i på hemmaplan.

För att uppnå världens bästa landslag bör elitutvecklingsmiljöer skapas för ungdomar, juniorer och seniorer som väljer att vara hemma/kvar i föreningen. Året har 365 dagar och varje dag ska det finnas möjlighet att utvecklas i en berikande miljö. Det är positivt att mindre distrikt skapar sina respektive utvecklings/elit-miljöer utifrån de förutsättningar som finns.

Miljön i en elitförening bör vara öppen för aktiva från närbelägna mindre klubbar som inte har kapacitet att utveckla sin ungdoms/juniorelit, med syftet att elitmiljöer inte ska utarma småklubbar och koncentrera all elit till ett fåtal stora föreningar.

5. Orienteringsgymnasier

Svenska orienteringsförbundet har en väl fungerade struktur för orienteringsgymnasier. En centralt anställd person har bl.a. som uppgift att stödja och kvalitetssäkra orienteringsgymnasierna.

Orienteringsgymnasierna delas av Riksidrottsförbundet (RF) in på följande sätt:

RIG: Riksidrottsgymnasier – i dagsläget tre gymnasier för orienteringslöpning och ett för skidororientering¹.

NIU: Nationell idrottsutbildning – i dagsläget nio gymnasier (från 2017)², dessa har fungerat under olika lång tid, en del är relativt nystartade och andra har funnits under många år.

Det är endast på RIG och NIU som man kan läsa ämnet specialidrott.

Utöver RIG och NIU kan det även finnas lokala idrottsutbildningar som är till för elever som finns lokalt och där kurser i idrott och hälsa, specialisering, ingår. Mer information om dessa kurser som har ett annat syfte än specialidrott finns att läsa på Skolverkets hemsida. Dessa kvalitetssäkras inte enligt RIG/NIU-modell och undervisas av en idrottslärare enligt Skolverkets riktlinjer. De resurser som erbjuds RIG/NIU-elever vad gäller till exempel boende, träningskläder, uppföljning och tränarresurs gäller enbart RIG/NIU-elever som läser specialidrott.

För RIG respektive NIU finns det riktlinjer för vad som är en elitutvecklingsmiljö och hur den bör vara utformad för att tillgodose de behov som en elev har för att kunna kombinera sina gymnasiestudier med sin elitidrottsutövning. Dessa handlar bland annat om antal träningar per vecka i dagsljus, tränarkompetens och tränartäthet, idrottsvänligt schema, utvecklingssamtal, boende, läger, uppföljning, medicinsk support, kartkvalitet och kost.

Med RIG skriver RF, respektive kommun och SOFT avtal för en 3-årsperiod. NIU tillstyrks av SOFT och godkänns av Skolverket med rätt att ta in elever under en 4-årsperiod.

Svensk orienterings tre RIG är lokaliserade till Sandviken, Hallsberg³ och Eksjö (orienteringslöpning) och Mora (skidororientering). Svenska Orienteringsförbundet har huvudansvaret för verksamheten på uppdrag av Riksidrottsförbundet. Ett omfattande kvalitetssäkringsarbete genomförs för att säkerställa en hög kvalitet på verksamheten, detta sker i samverkan mellan elever, tränare, skola, kommun och SOFT. Varje år ska samtliga elever på RIG och NIU genomföra en Elevenkät och tränarna bör genomföra en Tränarenkät. Dessa ligger sedan som grund till ovan nämnda kvalitetsarbete. RF genomför också besök på samtliga RIG.

För NIU gäller att rektor ansvarar för NIU och SOFT har ansvaret för att utifrån SOFTs önskemål på verksamheten följa upp och utvärdera. Detta görs med verksamhetsbesök, enkäter och samverkan kring verksamhetsplaner. Syftet med det etablerade samarbetet är främst att systematiskt och långsiktigt utvärdera och förbättra den dagliga verksamheten inom NIU med fokus på den idrottsliga utvecklingen. SOFT gör utifrån detta kontinuerligt bedömningar av

¹ RIG orientering: Eksjö, Hallsberg och Sandviken, RIG skidororientering: Mora

² Nio gymnasier med elevintag hösten 2017 (NIU orientering: Göteborg, Hallsberg, Haninge, Olofström, Sanda, Uppsala och Sundsvall, NIU orientering och skidororientering: Älvsbyn, NIU skidororientering och mountainbikeorientering: Mora).

³ Ny RIG-ort från hösten 2017

orienteringssportens behov (i relation till Svensk Orienterings mål om fler idrottsliga framgångar internationellt) gällande antal elevplatser och antal NIU, inklusive deras geografiska spridning över landet.

5.1. På ett RIG erbjuds

- Goda förutsättningar att kombinera studier med teoretisk och praktisk orienteringsundervisning för de som vill satsa mot internationell elit.
- Möjligheten att läsa 700 poäng i ämnet specialidrott.
- Möjlighet att läsa valt program fördelat på fyra läsår.
- Undervisning av välutbildade lärare i specialidrott och med hög lärartäthet, max 10 elever/specialidrottslärare.
- Möjlighet att delta på Skol-VM.
- Ett utlandsläger per läsår.

5.2. På ett NIU erbjuds

- Goda förutsättningar att kombinera studier med teoretisk och praktisk orienteringsundervisning med sikte på i första hand nationell elit.
- Möjligheten att läsa minst 400 poäng i ämnet specialidrott.
- Undervisning av välutbildade lärare i specialidrott.

5.3. RIG och NIU mot 2022

Svenska Orienteringsförbundet arbetar kontinuerligt med att höja kvaliteten på barn- och ungdomsverksamheten genom specialframtaget materiel, kurser, utbildningar och sedan 2011 pågår en stor satsning på att utbilda skolpersonal i alla kommuner i Sverige utifrån läroplanen LGR11. Svensk orienterings landslagsstjärnor syns mer i media och skapar ett intresse för att utvecklas som elitorienterare och människa.

Som tidigare nämnts är målet för både RIG och NIU att det skall bidra till Världens bästa landslag över tid. Inriktningen på RIG är att den är riksrekryterande. Till RIG söker sig de som långsiktigt vill utveckla sig för att nå internationell elit genom att träna tillsammans med de som motsvarar de urvalskriterier som RF fastställt. Inriktningen på NIU är i stort sett det samma men med lokalt/regionalt upptagningsområde och elever som satsar på nationell elit eller internationell elit. RIG:en är våra spjutspetsar. RIG har det högsta söktrycket, där är det störst möjlighet till bra sparring, flera läger samt utlandsläger, deltagande i Skol-VM, hög tränartäthet, tester på Bosön och utbildningen är kvalitetssäkrad via SOFT och RF. SOFT värnar om sina RIG och kommer att fortsätta satsningen på dessa.

En analys av vilka som tävlat på VM, EM och världscup som senior visar att tidigare RIG-orter har levererat - ett stort antal landslagsaktiva har studerat på RIG. Svensk orientering har en stark föreningsverksamhet på framförallt ungdomssidan och att kunna ha ett RIG eller NIU i närheten av sin hemmamiljö är viktigt. Det är en fördel om skolan har undervisning i flera olika specialidrotter för ett utbyte i bl.a. träningsfrågor. Storleken på miljöerna bör beaktas. Med hänsyn till bra sparring och kvalitet på träning och en bra social situation bör grupperna innehålla minst 12 och max 30 elever/gren.

En geografisk spridning och sett i förhållande till elevunderlag är viktiga parametrar för lokaliseringen av RIG och NIU. Placeringen utgår från parametrar som; elevunderlag och deras geografiska hemvist, geografisk spridning med tillgång till barmark/snö, möjlighet till varierad terräng, kvalitativ utbildning, möjlighet till samverkan med postgymnasial utbildning.

5.4. Elever och platser

SOFT vill ha så många individer som möjligt i utvecklande miljöer.

För att ett NIU/RIG ska anses vara en utvecklande miljö ska verksamheten hålla bra kvalitet tillsammans med att det finns elevunderlag och att den enskilda eleven ska kunna tillgodogöra sig utbildningen.

På övergripande nivå är det RF:s och Skolverkets riktlinjer och vägledning, som ligger till grund vid bedömning av antal NIU/RIG. Dessa är:

Vidare vägledning från RF till SF

Vid bedömningen av idrottsutbildningens elitidrottskaraktär ska SF bedöma den egna idrottens behov (i relation till idrottsrörelsens mål om fler idrottsliga framgångar internationellt) gällande antal elevplatser och antal NIU, inklusive deras geografiska spridning över landet. Se referens **Fel! Hittar inte referenskälla..**

Skolverkets distinktion mellan RIG och NIU

Skolverket gör en tydlig distinktion mellan RIG och NIU beträffande rekrytering. ”Riksidrottslyceer är rikskvalificerande, det vill säga elever kan söka till den. De nationella godkända idrottsutbildningarna är lokala/regionala. Se referens **Fel! Hittar inte referenskälla..**

Dimensionering

Vid dimensionering kommer SOFT se till den samlade rörelsens olika behov och vara geografiskt förankrad i relation till prognos för elevunderlag för perioden 2019-2022. Elevunderlaget för perioden 2019-2022 finns i bilaga 1 till dokumentet Process NIU tillstyrkan”, se referens 1.

För Svensk Orientering är det flera faktorer som styr hur många RIG- respektive NIU-platser och orter som är aktuella till exempel:

- Världens bästa landslag över tid
- Individutveckling i SOFT
- Elitutvecklingsmiljöer inom SOFT
- Antalet aktiva orienteringsungdomar
- Rekrytering från hela Sverige
- Kvaliteten på befintliga RIG
- Kvaliteten på befintliga NIU
- Ekonomi

6. Postgymnasiala elitutvecklingsmiljöer

Svenska Orienteringsförbundets arbete med postgymnasiala elitutvecklingsmiljöer har på ett strukturerat sätt inletts under slutet av 2009 och början av 2010.

Målet med arbetet är att skapa förutsättningar för våra bästa svenska elitorienterare att utvecklas optimalt i sin hemmiljö. Det är också ett tydligt mål att skapa en fortsättning på den fina grund som många elitorienterare får på orienteringsgymnasium. Erfarenheten är att många elitorienterare slutar eller trappar ner tiden efter orienteringsgymnasium eftersom de inte längre har samma stöttning som tidigare. Här spelar de postgymnasiala elitutvecklingsmiljöerna en mycket viktig roll till att uppmuntra fortsatt satsning.

De postgymnasiala elitutvecklingsmiljöerna i Sverige ser i dagsläget något olika ut. Vissa miljöer är starkt knutna till en högskola eller ett universitet, andra drivs av distriktsförbund eller av en enskild orienteringsklubb eller i samverkan mellan flera orienteringsklubbar. Målet är att alla elitutvecklingsmiljöer ska kunna hålla hög kvalitet på verksamheten över tid. Det ska byggas på en god samverkan mellan alla ovan nämnda parter och SOFT. Det är viktigt att en postgymnasial elitutvecklingsmiljö är anpassad för studerande, deltidsarbetande och proffssatsandes olika behov och förutsättningar. Ett nära samarbete med de aktuella lärosätenas forskning som bedrivs inom områden som är viktiga för elitorienteringens utveckling är önskvärt. Ambitionen är att få så många elitorienterare som möjligt att verkligen satsa helhjärtat på orientering.

De postgymnasiala elitutvecklingsmiljöerna som SOFT valt att samarbeta med är de miljöer som har en träningsgrupp kopplat mot ett lärosäte och har en anställd tränare eller koordinator (på minst 25%). Dessa elitutvecklingsmiljöer, i dagsläget 8 st., finns beskrivna på www.svenskorientering.se⁴

En viktig fråga för de postgymnasiala elitutvecklingsmiljöerna är att få tillgång till spetskompetens inom olika områden som är relevanta för elitorienteraren. På några års sikt är ambitionen att Svensk orientering har flera postgymnasiala elitutvecklingsmiljöer med mycket hög kvalitet gällande alla parametrar som nämnts tidigare i detta dokument och att vi tillsammans jobbar mot målet att vara världens bästa landslag över tid.

Sverige behöver stärka möjligheterna för elitidrottare att kombinera sitt elitidrottsutövande med högre studier. Utifrån detta har Riksidrottsförbundet utvecklat och etablerat ett system för att kombinera utbildning och elitidrott genom riksidrottsgymnasier, nationella idrottsutbildningar och riksidrottsuniversitet (RIU). Målsättningen är att det fulla systemet ska vara etablerat 2015.

Utöver den viktiga delen i systemet, att få till en god kombination av elitidrott och utbildning, stärks även möjligheterna för att utveckla en akademisk tränarutbildning och praktknära idrottsforskning.

En internationell omvärldsanalys har genomförts som visar att ett trepartssamarbete mellan staten, idrotten och akademien kan legitimera, organisera och finansiera modellen kring kombinationen elitidrott och studier på postgymnasial nivå, riksidrottsuniversitet (RIU).

4 Dala Sports Academy i Falun/Borlänge (orientering och skidorientering), Elitmiljö Stockholm med Sport Campus Sweden, Orienteringens utvecklingscentrum Umeå universitet, Uppsala Idrottscentrum Orientering, Elitorienteringsmiljö Göteborg, Chalmers Tekniska Högskola och Göteborgs Universitet, Elitorienteringsmiljö Örebro län Örebro universitet, OL-Academy, Blekinge Tekniska Högskola, Karlskrona, LIU elitidrott, Linköpings universitet

I syfte att etablera en hållbar nationell modell för riksidrottsuniversitet har RF samverkat med Specialidrottsförbund, lärosäten, Sveriges Olympiska Kommitté samt ett par distriktsorganisationer.

Flera SF har ett mycket stort intresse och höga förväntningar på utvecklingen av riksidrottsuniversitet. Behoven är dock väldigt olika för exempelvis individuella idrotter och lagbollidrotter, sommar- och vinteridrotter. Den modell som framtagits i samverkan med alla parter ser ut enligt:

En kombinerad utbildnings- och elitsatsning för svensk idrott

De postgymnasiala elitutvecklingsmiljöerna planeras av Riksidrottsförbundet att delas in på följande sätt, med start 2015:

- **RIU:** Riksidrottsuniversitet – anpassade studier för elitidrottare, lärarutbildning i ämnet specialidrott och/eller tränarutbildning/-examen samt praktiknära forskning:
 - Umeå Universitet
 - Gymnastik och Idrottshögskolan (GIH) tillsammans med Kungliga Tekniska högskolan (KTH)
 - Göteborgs Universitet i kombination med Chalmers Tekniska Högskola
- **IVL:** Idrottsvänligt lärosäte – möjlighet att anpassa sina studier för att kombinera dem med elitidrott:
 - Mittuniversitetet
 - Högskolan Dalarna
 - Linnéuniversitetet
 - Högskolan Halmstad
 - Malmö Högskola
 - Linköpings Universitet
 - Örebro universitet
 - Karlstad universitet
 - Högskolan Jönköping
 - Stockholms universitet
 - Södertörns högskola
 - Teologiska högskolan
 - Uppsala universitet

7. Landslaget

En annan viktig berikande miljö för våra aktiva elitorienterare finns i landslagsverksamheten.

Denna beskrivs för respektive gren på www.svenskorientering.se.

För orienteringslöpning finns en beskrivning av landslagsverksamheten för respektive verksamhetsår i dokumentet Landslaget. Det finns också en utvecklingsplan (före detta elitplan) på hemsidan.

För skidorientering finns en utvecklingsplan och för mountainbikeorientering en fysisk kravprofil, i båda dessa finns även beskrivningar av berikande miljöer.

8. Referenser

1. Vägledning för SF vid tillstyrkan av NIU (2017-05-03)
<http://www.svenskidrott.se/globalassets/svenskidrott/dokument/undersidor/idrottsgymnasium/sfs-tillstyrkan-av-niu.pdf>
2. Skolverkets beskrivningar av Idrottsutbildningar (distinktion av urval till RIG respektive NIU)
<https://www.skolverket.se/skolformer/gymnasieutbildning/gymnasieskola/program-och-utbildningar/idrottsutbildningar-1.195850>
3. Process NIU tillstyrkan
<http://www.svenskorientering.se/globalassets/svenska-orienteringsforbundet/trana--tavla/orienteringsgymnasium/process-niu-tillstyrkan.pdf>

Bilaga Historik

i. Historik orienteringsgymnasier

Riksidrottsgymnasierna (RIG) har funnits sedan början av 1970-talet för ungdomar som vill kombinera en elitidrottsutövning med studier på gymnasienivå. Från att inledningsvis ha varit en försöksverksamhet, permanentades verksamheten under 1980-talet inom ramen för den reguljära gymnasieskolan. Sedan mitten av 1990-talet har RF i uppdrag att, i myndighets ställe, ansvara för frågor gällande RIG. RS beslutade i oktober 1995 att förändra dimensionering och inriktning vid landets RIG. Detta resulterade i en reducering av antalet RIG och elevplatser i syfte att spetsa verksamheten och göra den mer elitprofilerad. Under 2000-talet har utvecklingsarbetet sakta men säkert förbättrat RIG-verksamheten vad det gäller såväl skolutbildning som elitutveckling och social support.

Antalet orter och antal elevplatser som Svensk Orientering har haft till förfogande har skiftat genom åren. Uppstarten av orienteringsgymnasier var i Åmål, Sandviken och Olofström i mitten av sjuttioalet. I början på 80-talet startade även Strängnäs ett orienteringsgymnasium. 1993 startade Eksjö.

I mitten av nittioalet fick Åmål, Olofström och Strängnäs utveckla sina RIG. Då fanns det RIG kvar i Sandviken och Eksjö och antalet elevplatser var 60 st. I slutet av nittioalet blev det en stor neddragning i antalet elevplatser till 40.

Skidgymnasiet i Mora har funnits som riksidrottsgymnasium sedan 1981. Det började med skidorientering och utökades fr.o.m. 1989 med längdskidåkning. De båda grenarna kompletterar på ett unikt sätt varandra och ger en bred bas för en allsidig, långsiktig och kvalificerad verksamhet enligt grenarnas särart. Skidgymnasiet har för närvarande 33 riksidrottsgymnasie-elever⁵, som har kompletterats med ett begränsat antal platser för regional eller NIU-antagning. Det ger förutsättningar för tillräckligt stora gruppstorlekar för att uppnå god kvalitet och sparring i träningsverksamheten med möjlighet till flexibel tränarbemanning. Sanda (Husqvarna) hade RIG skid-O från in på 80-talet till mitten av nittioalet.

Under 00-talet arbetade Svenska Orienteringsförbundet målinriktat med dimensioneringstrappan för att höja kvalitén på våra två orienterings RIG - Eksjö och Sandviken. Följande utlåtande får Svenska Orienteringsförbundet i senaste dimensioneringsförslaget 2011 - 2014:

”Svenska Orienteringsförbundets RIG är bra på; SF-integrering, riksrekrytering, elitprofil, söktryck, könsfördelning och studieresultat.”

I dimensioneringsförslaget för 2011-2014 tilldelades Svenska Orienteringsförbundet 60 platser fördelat på två orter och i en disciplin, en ökning med 18 platser.

Hösten 2011 sjösattes den nya gymnasiereformen ”Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan” (prop. 08/09:199).

2011 arbetade både RIG och NIU fram ett gemensamt kursupplägg och betygskriterier utifrån Gy 11, ett värdegrundsarbete startade, erfarenhetsutbyte samt fortbildning för tränarna från RIG och NIU genomfördes.

⁵ Mora har riksintag inom längdskidåkning 6 platser och skidorientering 5 platser, per år.

När den nya gymnasiereformen ”Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan” (prop. 08/09:199) sjösattes hösten 2011 beslutade regeringen att utöver RIG även införa Nationellt Godkända Idrottsutbildningar (NIU). Dessa ska vara certifierade av SF och ha en tydlig elitidrottskaraktär. Utbildningarna bör vara föremål för nationell kvalitetskontroll. Utvecklingen har varit explosionsartad och idag finns över 400 certifierade och godkända NIU.

Totalt sett har NIU blivit ett kompletterande men delvis också konkurrerande system till RIG. Det krävs en stor samordning, koordination och resurser för att varje SF på ett önskvärt sätt ska kunna vara en resurs i utvecklingsarbetet inom RIG och NIU. SF har särskilt ansvar för en god balans mellan RIG och antalet certifierade NIU utifrån de behov som finns. Skolverket och Riksidrottsförbundet har beslutat om de för specialidrottsförbundens (SF) gemensamma certifieringskrav och inkluderat övriga förordningar och föreskrifter som styr verksamheten. Utöver dessa krav kan respektive specialidrottsförbund också skriva fram särskilda certifieringskrav. Införandet av certifieringskraven för att få undervisa i ämnet specialidrott är ett led i att höja kvaliteten och statusen på landets idrottsgymnasier. Idrottsutbildningen ska exempelvis ha en tydlig elitidrottskaraktär och där målsättningen är att uttagna elever ska kunna nå nationell elit.

Hösten 2011 startade NIU orientering på 10 orter i Sverige (Älvsbyn, Uppsala, Hallsberg, Farsta, Haninge, Husqvarna, Eksjö, Göteborg, Olofström och Örkelljunga) och hösten 2012 ytterligare en (Nyköping). Anledningen till att det blev tio istället för tre certifierade orienterings NIU 2011 var att det då rådde en stor osäkerhet kring möjligheterna att läsa ämnet specialidrott på lokala idrottsgymnasier. RF hade ställt krav på Skolverket att få utreda frågan ytterligare, men något ytterligare besked hade varken kommit från RF eller Skolverket. Detta medförde att SOFT som specialförbund inte hade alla förutsättningar klara. Efter överläggningar inom SOFT beslutades därför att ge fler skolor möjligheten att, i en gemensam process med förbundet, arbeta mot de uppsatta certifieringskraven. NIU Skid-O certifierades av Svenska Skidförbundet.

Hösten 2011 startade NIU skidorientering i Mora och Älvsbyn och NIU mountainbikeorientering i Mora.

I dimensioneringsförslaget för 2014-2017 tilldelades Svenska Orienteringsförbundet 75 platser, detta angavs från RF vara en ökning med 15 platser. Trots ett tydligt remissvar från Orienteringsförbundets sida, där man förklarade att de 15 platserna inte är en ökning utan faktiskt kom från en överflyttning av 15 platser från Skidförbundet till Orienteringsförbundet, kvarstod dimensioneringen. Samtidigt godkändes Hallsberg som RIG-ort för orientering av RF, trots att ingen ökning av RIG-platser beviljades.

En ansökningsprocess för NIU avslutades i januari 2014, där 10 st. NIU fick SOFT:s rekommendation att ta in elever höstterminen 2015 (Älvsbyn, Mora, Uppsala, Hallsberg, Haninge, Midsommarkransen, Husqvarna, Göteborg, Olofström och som ny ort även Sundsvall). NIU i Eksjö och Örkelljunga fasades i och med detta ut och hade sina sista elevintag hösten 2014.

Detta gav Svenska Orienteringsförbundet (NIU tillsammans med RIG) orienteringsgymnasier på 13 orter från höstterminen 2015, med plats för totalt 347⁶ elever.

⁶ Eksjö (30), Sandviken (30), Mora (15+12+12), Göteborg (24), Hallsberg (32), Haninge (27), Midsommarkransen (18), Nyköping (24), Olofström (30), Sanda (24), Sundsvall (18), Uppsala (27), Älvsbyn (12+12)

Sedan januari 2014 har följande skett. Midsommarkransen valde att enbart fortsätta bedriva NIU i lagidrotter och har inte tagit in några elever sedan hösten 2014. Nyköpings certifiering löpte ut våren 2015. Till hösten 2015 fanns det således plats för 329 elever och året därpå 305 elever. Några skolor har i perioden 2015-2016 ansökt om att, antingen få bli certifierade som NIU eller få utökat elevantal. SOFT har avslagit dessa ansökningar, med hänvisning till strategin.

I dimensioneringsförslaget för RIG 2018-2020 tilldelades Svenska Orienteringsförbundet 90 platser (30/år), detta vara en faktisk ökning med 15 platser. Sedan tidigare hade Hallsberg godkänts av RF som RIG-ort för orientering, trots att ingen ökning av RIG-platser beviljades den gången. Fördelningen av platser per år blev följande: Eksjö 10 platser, Hallsberg 6 platser, Mora 4 platser och Sandviken 10 platser. Vid fördelning av platserna till RIG justerades även platserna till NIU för berörda skolor. Till hösten 2017 fanns det således plats för totalt 300⁷ elever.

ii. Riktlinjerna inför dimensioneringen 2014-17 omfattades av:

- A. RF:s syfte med RIG-verksamheten
- B. RF:s inriktning och grundläggande värderingar för RIG-verksamheten
- C. RF:s målområden för RIG-verksamheten
- D. RF:s organisation för RIG-verksamheten

A. RF:s syfte med RIG-verksamheten

Syftet med RIG-verksamheten baseras på utvecklat RS beslut från 2007:
”Att erbjuda stöd till talanger med bäst förutsättningar att som seniorer nå internationell elit och för dem skapa goda möjligheter att kombinera elitidrott och utbildning genom ett individanpassat, flexibelt och kompetent stöd i en kvalitetssäkrad studie- och elitidrottsmiljö präglad av glädje, utveckling och resultat.”

B. RF:s inriktning och grundläggande värderingar för RIG-verksamheten

Inriktning och grundläggande värderingar som utvecklats sedan 2003, RIG-verksamheten:

- är en integrerad del i SF:s talang- och elitprogram
- skapar idrottsresultat på internationell elitnivå samt goda resultat avseende skola
- har goda förutsättningar avseende ekonomi, organisation samt elevunderlag.
- erbjuder en kvalitetssäkrad studie- och elitidrottsmiljö
- utvärderas och förbättras ständigt i enlighet med RF:s modell för RIG:s kvalitetsarbete
- skall kännetecknas av följande grundläggande värderingar: engagerat ledarskap, allas delaktighet, samverkan, elevfokus, lära av andra och långsiktighet/ständiga förbättringar samt processorientering

C. RF:s målområden för RIG-verksamheten

RIG-verksamheten som helhet och samtliga SF/RIG ska bedriva ett långsiktigt och systematiskt förbättringsarbete för att uppnå egna mätbara mål inom följande målområden:

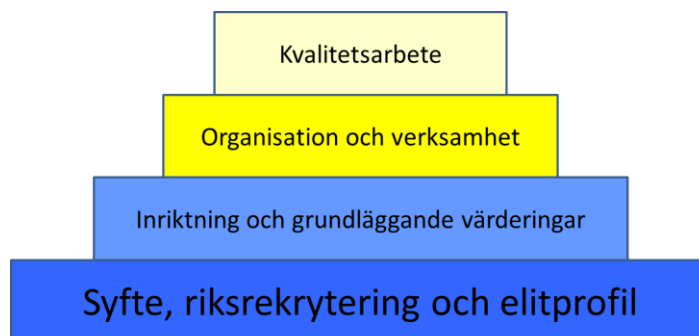
- - Idrottsresultat
- - Studieresultat
- - Nöjda elever

⁷ Eksjö (30), Sandviken (30), Mora (12+12+12), Göteborg (24), Hallsberg (18+12), Haninge (27), Olofström (30), Sanda (24), Sundsvall (18), Uppsala (27), Älvsbyn (12+12)

- - Tränarnas arbetsmotivation

D. RF:s organisation för RIG-verksamheten

RF ger riktlinjer, samordnar och stödjer SF:s arbete med RIG-verksamheten. SF ansvarar för att RIG-verksamheten integreras i SF:s elitplan samt leder och samordnar arbetet på respektive RIG genom en s.k. RIG-grupp. RIG-gruppen består bl.a. av SF, skolläring, kommunföreträdare samt tränare och arbetar systematiskt och långsiktigt med RIG:s verksamhetsutveckling.

Dimensioneringstrappan som utvecklades i arbetet inför innevarande dimensioneringsperiod.

Av propositionen 1994/95:100 framgår att RIG-verksamheten ska vara riksrekryterande och ha en klar elitidrottsprofil. Dessa båda begrepp, tillsammans med RF:s syfte med RIG, utgör således grundfundamentet för dimensioneringen 2014-17.

Första nivån, **syfte, riksrekrytering och elitprofil**, är utgångspunkten i dimensioneringsförslaget och utgör en tydlig avgränsning mot andra idrottsgymnasiealternativ. Syftet anger att RIG ska leva upp till RF:s syfte med RIGverksamheten. Riksrekrytering innebär att elever ska komma från hela eller stora delar av Sverige. Elitprofil innebär att kvalificerade sökande ska finnas och att RIG långsiktigt utvecklar internationell elit på seniornivå.

Andra och tredje nivån, **inriktning och grundläggande värderingar samt organisation och verksamhet**, bedömer arbetet inom SF i förhållande till RIG-verksamheten. Detta belyser exempelvis hur RIG är en integrerad del i SF:s elitplan samt kännetecknas av RF:s grundläggande värderingar för RIG. Vidare bedöms RIG-verksamhetens förutsättningar avseende ekonomi, organisation och elevunderlag.

Den fjärde nivån, **kvalitetsarbetet**, bedömer i vilken grad RIG förbättras i enlighet med RF:s modell för RIG:s kvalitetsarbete. Utgångspunkten är att RF besöker samtliga RIGorter och bedömer deras kvalitetsarbete. Feedback sker via systematiserade återföringsrapporter.